

DEVEZH KENTAÑ

Prolog ar c'hentañ devezh

Didostait ma Broiz, tud vat a Vreizh-Izel
Ma klevfet-hu timat marvailh ha rimadell
Diwar un dimezell - evel ma vo gwelet –
Hag a vezo kalet ha kriz he flanedenn.
Dre benn d'ar garantez he devo buhez tenn.
He mojenn penn-da-benn a veze telennet
A rumm da rumm, hep mar, gant ar gwellañ barzhed.
Mard eo¹⁰ ho madelezh ho pezo gounezet
An aotre d'he c'hlevet hep dale ebet ken.
Nend eus neb den a-grenn gouest da gompren enni
– met e ve e galon barr gant ar gasoni –
Pa brederfe warni noz-deiz betek biken
Na c'houlennfe ar c'hras m'he defe an daspren
Eus he holl bec'hedoù. Ra gavo gwir souten
A-berzh Roue-an-Glen ha rikour d'he ene.
Rak e-keñver **Tristan** e vage karantez,

---

10 Pa vez skrivet « eo » gant un « o » stouet neuze e ranker lenn ar soniad « é ». En hevelep doare ez eo bet skrivet « deuet » pe deut » hervez an ezhomm ma oa da gaout un troad pe zaou.

Ur garantez disi hep tamm fallagriez, h,
He desache divezh da vonet d'e geze.
Met piv he zamallfe ? hag ur pec'hed e ve ?
Bout zo bet, din da c'hoût, merc'hed all he goude
A vanas dindan bec'h gant hevelep pec'hed.
Ar garantez a zo ur santimant onest
A c'hounez ur galon en he fezh, hep kontest,
A lak niz ha mestrez, kar-nez ha n'o lez ket.
Izold ar Rouanez a vez anavezet
Dre he blev melen kenkoulz hag he c'hened.
Ur vlevenn alaouret, a eure, a gredis,
Da Roue Tintagel karout ar femelenn,
Honnezh heñvel hogos deiz-noz ouzh ur rozenn,
Ma kasas betek enni, dizale, e niz.

Degemeret gant ton 'voe gant Iwerzhoniz
Rak m'en devoa **Tristan** lazhet un Aerouant kriz
Ha goulennet 'vel priz tra met dorn flour **Izold**.
Ma teujont o daou 'vel gwir amouroused
E kastell Tintagel, primañ m'o doa gellet
Goude bout siellet ent-kuzh ouzh ar bed-holl
Ur garantez dispar o lakay en argoll.
Abalamour d'un died n'o devo neb digoll
Hag e teuio an holl, ('vel ar mor dirollet
Pa zeu krenn da skubañ naet e-kreiz ar goañv yen
Diwar kerreg Pennmarc'h neb a ya diarc'hen)
D'o lakaat e anken, en digenvez, pened.
Gant ur re didrugar, a vo er fin barnet,
Int o devo hañv-goañv poanioù bras gouzanvet.
Met ne damalled ket dezhe o fec'hedoù.
Doue madelezhuz ha den hen abuzfe ?
Lenn a ray Mestr-an-Glen Melezour o Ene,
Ma vefont disammet a walenn an diedoù.

Nemet, hed o buhez hag e-pad bloavezhioù,
Tomnder pe yenijenn, brein-put o goulioù,
E chomfont amoureux hep teuler pled ouzh nep.
Trefuet o spered, evel e Liorzh Eden,
Dibreder a bep tra, disoursi a bep den,
Digas ouzh henn-mañ-henn, savet en o enep.
Ar garantez, hep mar, a zo-hi tra mar rep,
Hag evel ma weler amzer domm, amzer c’hlep,
An Delenn ’teu hep mar he goude ar Rebed.
Met ouzh ar garidi Doue na ve digas
Hag e chomont bepred difazi en E c’hras
Ha pa vefent siwazh er bed-mañ gwallgaset.
Didostait ’ta afo Kenvroiz me ho ped,
Ha gwellikañ ma c’hell e vo dezrevellet
Ur vojenn gaer meurbed, n’eus kaeroc’h egeti.
Evit ho tidual, ho fromañ ma c’hallan,
Da heul kalon **Izold**, da heul kalon **Tristan**,
Deomp bremañ tuchant, na zaleomp ganti.
Emaint ’barzh ar werjez, deut an noz anezhi,
Izold a zo pedet, piv ’zo deut daveti ?
Taolit pled bras **Tristan**, bezit en disfiziañs !
C’hwi a zo en arvar a vonet ouzh ar groug
P’en em gav tud infam da vont di d’ho ambroug,
E-barzh ’n o c’halon vouk n’eus mann nemet droukrañs !

Amañ ez teraou istor Tristan hag Izold.

(Emañ ar Roue Marc'h kuzhet e-barzh ur binenn vras. Gwelet eo bet gant Izold)

Izold a gomz

« **Tristan** ? c'hwi eo hep dout ! ha n'ho peus tamm doujañs ?
Ouzh ma gwaz, hoc'h Aotrou, ho Mestr hep neb douetañs ?
Sed aze un ofañs her lakay nec'hañsus
Pa gredo ez omp-ni hon daou karidi.
Tamallet 'vo dimp-ni magañ ingratiri
Ouzh e veg, en e di, ha bezañ diegus !
Rak an holl ma laka da vout a-grenn kablus
Da vout ganeoc'h bemdez, tener, karantezus,
Ha dont da abuziñ gant santimant kuzhet
Ho Roue, ma Aotrou, en ur vout avoultrez.
Ya, me ho kar **Tristan**, met evel Rouanez,
Rak karout pep kar-nez eus ma gwaz 'm eus desket.
Marc'h a ve simudet ma vefe divrudet
Palamour din-me e diegezh peurgetket,
Ma vije mezhekaet e sammjen pec'hedoù.
Ma lezit, me ho ped, mont a ran davetañ.
It a zirak ma dremm, it prim kuit alemañ
N'eo ket ho plas amañ, mougít glac'har, kañvoù,
Gant aon e tivemprfed war ar rod ma memproù
Da heul tamalloù lous a vanfe dilousoù.
Rak Marc'h, gwashat amprou, ma'm c'hlev o komz ouzhit,
En devo mui a gred 'barzh ur re o c'hedal
E teufen, dre ho faot, el lez da strebotal.
Neuze, it kuit gant mall, ar pellañ ma c'hallit.
Na vez ket langourous pe me a ya diouzhit
Rak te az peus bet pelloc'h hervez da zellid,

Poent eo dit monet kuit pe me 'ya d'az kuitaat.
Panevese me gred e teufe davedon
D'am lazhañ didrugar pe korrige pe baron,
Aet on ma mignon, n'an ket da zifonnaat ! »

Tristan a gomz

« **Izold** ho pet truez, na zeuit d'am diaesaat.
En an' Doue-an-Tir, chomit tamm hep hiraat
Ur vuhez ken divat gant ur boan ken padus.
Pa n'hallit ma sikour ha me ken dibourvez
Diverrit ma amzer, ma lammit a gernez.
Setu me diharnez en ur stad gwall vezhus
Ma rankan kuzh-ha-kuzh, ha me bet vertuzus,
Dont d'ho kwelet leal gant un afer mallus.
Marc'h, am lakae a-us d'ar re all 'n e guzul,
En deus ma argaset, na 'm bez tra ebet mui
Digant Roue Kerne, me, diwaller e di
A-enep den pe mil hag i kriz divuzul !
Ar Morc'hold a Iwerzhon, kreñv evel Herkul,
Daoust piv en tagas pa yae an holl a-gul ?
Gras din e oa bet nullet, kaset da ul lec'h
Ne retornfe nikun ha pa ve dihunet
Gant galloud un Doue ! Met na vo aotreet
Rak ma ve dasorc'het, neuze 've gwelet bec'h !
Hogen ne voe hini a'r varoned dinec'h
Panevet da **Dristan** e kemerent an tec'h
'N ur lezel kreiz ar bec'h tud yaouank dibec'hed,
Tonket a vout kaset d'an harlu, hep ket si,
Hep sikour da c'hortoz eus o re, tud o zi,
Sklaved en Hiberni, blin ha daoulinet.
Na c'hwi tud digalon, marc'heien, baroned,
Dre ho pileni Marc'h en deus ma dislâret !

Penaos e ve gellet 've lakaet er bed-mañ
 D'am c'harout a-nevez ? **Izold** ma ouvezit
 An tu naet plaen-ha-barr d'e gendrec'hiñ, lârit !
 Rak, **Izold**, ma n'en grit, ne vin mui evitañ
Met un trubard siwazh, unan a'r re washañ.
 E waz ez on padal, an hini fealañ.
 Ma vez lakaet gantañ ma enor e brañsell
 Penaos e oufen-me chom pelloc'h en e vro ?
 Ma vez ouzhin digar, dishegar ha garv,
 Ne vin mui e neb tro, ha ken na vezo pell,
An hini karetañ el lez, e Tintagel.
 Ma, beuzet e kañvoù ez in d'ar broioù pell.
 Daoust penaos e c'hellfen padout evel-henn,
 Divadoù, diharnez, o c'hoari ar c'hleze ?
 Ur marc'heg dizouar e vez trist e zoare.
 Hep souten ur Roue, 'vel ur marc'h dieren,
Nend eo mui netra pa n'eo mui tra da zen !
 Setu ma zonkadur, **Izold**, hiviziken.
 Met gant ur ger hepken, klevet eus ho kenoù
 E teuio diardoù a dra sur ar Roue
 D'am fardoniñ ken aez ha tra ha marteze
 Am bo tro adarre da vevañ 'n ho metoù ? »

Izold a gomz

« **Hag** e vefen ken kreñv dindan bolz an Neñvoù
 Da lakaat ur Roue da sentiñ d' ho hetoù ?
 N'eo ket deoc'h da c'houzout 'vez an holl gourdrouzet
 Rak kement-se hep dout ne c'hell den ho souten !
 Neb ho kuzhfe 'n e di a gavfe gwall zibenn.
 Marc'h d'ho nullañ a-grenn hep mar a zo mennet.
Ouzh noblañs pe vilen, groñs, en deus difennet
 Da reiñ deoc'h-hu bod, gant den ne vec'h lojet,

Ha pa c'houlenfec'h boued, boued a ve nac'het deoc'h.
Penaos e oufen-me reiñ deoc'h ho mennad ?
An holl a vez el lez, bemdez, ouzh ma mesat,
Din-me n'e0 ket ebat hag e vennit gwashoc'h ?
Rak ma ouifed, **Tristan**, am eus komzet ganeoc'h,
Ha, p'ho peus ma fedet, bet o vont davedoc'h,
Ne vent seizhdaletoc'h o kregiñ ennoc'h-hu.
En hevelep doare e vefen ereet
Ha kaset, klañv pe yac'h, da vezañ toullbac'het
Barnet ha kondaonet, malet naet 'vel ed-du,
Sur, a-wel d'an holl dud 'ven troet e ludu.
En anv sakr Doue, it kuit, hep dale mu !
« Ar pardon » em'it-hu ? poent e0 deoc'h dihuniñ !
An daou ac'hanomp 've kentoc'h mac'homet.
Adeo 'ta **Tristan**, re hir ez on manet,
Ne vennan ho klevet, na muioc'h ho krediñ ! »

Tristan a gomz

« **O** ! komzoù ken dibar a zeu d'am glac'hariñ !
Izold ! neb n'ho anav a zeu da abañ...
Ha me o vizeriñ, ma holl vadoù riñset,
N'am bije da spial met pozioù divalo ?
C'hwekoc'h 've din hep mar poan c'harv ar marv,
Ma c'halon 'zo dillo ar wezh-mañ peurroget ... »

Izold a gomz

« **Moug**it war ho klac'har, bras a-walc'h e0 ar bed,
Labour 'vo d'ho kleze, 'vihet ket dilezet... »

Tristan a gomz

« P'ho peus ma argaset, ne 'm eus tra da c'hedal... »

Izold a gomz

« Tavit din ! kenavo, ne yin ket mui d'ho kê.
Trawalc'h 'm eus ho kwelet, mont a ran d'am gwele
Gant ma gwaz, Ho Roue, da gousket c'hwek e-tal... »

Tristan a gomz

« **A**et eo ... na me ? dilezet, kaset da gestal...
Ne 'm eus keneil er gêr, panevet Gouarnal !
Setu ur rozenn all 'zo plantet em c'halon.
Na gwashat ur finvezh, pezh dizenor mezhus !
Deut a-lamm d'am ziegezh gant ur plac'h orgedus
Am lak gant he refuz war hent an aluzon.
O ma Roue, ma Mestr, na don eo ma eston.
Ha ned eus den e Breizh na rannfe 'n e greizon
En antier e galon ? na ne ve estonet
Ouzh ma gwelet aze hep arm, hep marc'h, hep den ?
Sell, dirakout, **T**ristan, n'eus tra nemet anken ...
'Vit ur wezh da viken da baour ez out rentet. »

*(Mont a ra Tristan kuit d'e dro. Emañ bremañ ar Roue Marc'h
e-unan penn. Kounnaret eo. Emañ o komz outañ e-unan)*

Ar Roue Marc'h a gomz

« **F**eiz ! pebezh genaoueg ! te zo diseiteget !
Pa oas touellet, espoell, setu te didouellet !
Nag ar c'horr milliget-hont ez in davetañ
Da gas dezhañ d'ar gêr torzh-vara e verit.
Bez e vo digollet eus e boan. Ya, redit
D'ar pimperlamm, hastit, doujit a itrikañ
Muioc'h, Frosin, mabgast, me 'ya d'ho tic'hastañ !
D'ho kwalc'h, pitaouer koant, e yan d'ho tic'hoantañ !

Deus buan er c'hadañs m'az po tro da zañsal
 E koroll an Ankoù. Gantañ 'vin dic'haouet
 A'n drouk az peus graet din. Te en deus rivinet
 Ma brud vat. Mezhekaet on. Gant mall, 'yan da bledal,
Kozh korrig, ganit, set, n'az po mui da c'hedal
 Tra met ar marv kriz da baeamant d'az vis fall.
 En tan ! e-kreiz ar sal ! kerkent ha ma c'hallin,
 Spazhet 'vi didrugar ha staget ouzh ar groaz
 Kignet ha digignet, gwenn da eskern aet noazh,
 Ha da gig kent henoazh servijet ent-poazh din !
(Emañ Marc'h o soñjal e Tristan hag Izold)
M'ho ped d'am fardoniñ a vout bet ken indin
 Gant Frosin, ar c'horr vil e oan en amzivin.
 Met C'hwi, Aotrou Divin, C'hwi eo a zivinas
 E oant-i divlam holl hag e gaou kollet.
 Aotrou ho pet truez pa 'm eus o dilezet
 Rak i, evel bepred, gant Feiz gwir Ho pedas.
Paourkaezh niz, hep ket si, 'oas distoket siwazh,
 Dre-benn alioù fall ha diwir am dallas,
 Gevier lous a vogas em c'halon, em askre,
 En ez keñver, **Tristan**, tan c'hwek ar garantez !
 Hogen hiviziken, den, keneil pe hentez
 Na vezo mui diaes palamour d'ar re-se.
Kuzulierien c'hourvennek ! ha c'hwi a vennfe
 E kasfen en e roud an niz prop a'r Roue ?
 Ne vo ger ken a se, e c'hellit ma c'hrediñ.
 Na 'm bezo mu disfiziañs ez andred **Tristan**,
 Neb a venn da gas kuit ? oute ne rin mui van,
 'Vit ar gevier patant a ouzont invantiñ !
Rak ma vijec'h, pilpous, deut da amourousiñ
 Neuze ho karantez 'm be gwelet o kreskiñ
 Hag o reneveziñ ; daou gorf o fiñval
 Komzou flour 'n ho kenoù 'vel da ziv goulmig,

Kof-ha-kof, stok-ha-stok, un daou pe dri fokig
 Gant selloù hegredik ha ken sederik all !
Keuz bras am eus, me en tou, a vout bet ken fall
 En ez keñver **Tristan**, ha da zigoll gant mall
 A vennan hep termal. Deus en-dro em salioù,
 Hag em c'hambr, ma'z po lemm ar gwellañ degemer
 Gant **Izold**, ma weli, hep na ve tamm difer,
 Penaos dit, dibreder, e vo 'vel en deroù ... »

*(Mont a ra ar Roue Marc'h kuit d'e dro. Frosin, eus e du, en ur lenn
 e-kerzh ar planedennoù hag ar stered a welas penaos e venne d'ar Roue
 Marc'h e gastizañ.)*

Hogen e-keit-se Frosin en doa keloù,
 En ur lenn er stered hag er planedennoù,
 Penaos garv ar Roue Marc'h en gourdrouze,
 Ma kavas gwell gantañ, monet alemañ, prim,
 Pa 'n em gave lostek ha kablus. Rak e grim
 Euzhus abominabl, den mui n'e istime.
Ha pa ne oa mui gour er bed n'e sikourfe,
 'N em denn a eure lemm e-barzh en Bro-Gembre,
 Gant aon rak ar Roue, ma teufe d'e geze.
 Klask warnañ 'voe savet, hag hennezh ha bet frank,
 E c'heller lavaret, pelloc'h, ne voe ket stank
 Ar c'havet rak hep mank bepred e tianke.
Abalamour d'ar c'horr, Marc'h, krenn, a fulore.
 Ne gaved e neb kêr, en Breizh pe en Kerne,
 Ar c'horr milliget-se, kaer a veze d'e glask.
 Hag **Izold** a vire sielet en he skrin
 Koun sin karantez he mignon koantig e vin
 He nez-kar, he hini karetañ, ent-dinask.
Betek he c'hambr, kredabl, ez eas, ent-habask,
 Trubuilhet ha distur he c'halon, en ur wask.